

Pensioenrecht en WTP

College voor de opleiding tot Certified Pension Executive (CPE) van
de Erasmus School of Economics

8 april 2026

door

Mr. Wim P.M. Thijssen

Advocaat bij Pensioenadvocaten.nl, verbonden aan het VU
Expertisecentrum Pensioenrecht, geschillenbeslechter GIP

Deel 1 – Recht en pensioenrecht in het algemeen

- Historie van het pensioenrecht in vogelvlucht
 - Van legisme naar een open systeem van rechtsvinding
 - Methoden van rechtsvinding
 - Uitlegmethoden:
 - Wetgeving/Verplichtstellingsbesluiten
 - Pensioenovereenkomsten
 - Uitvoeringsovereenkomsten
 - Voorbeeld van rechtsvinding (de Greenpeace-zaak)
 - Procederen
-

Historie van het pensioenrecht 1

Legisme (wet als enige rechtsbron; gesloten systeem van rechtsvinding):

- HR 10 juni 1910, ECLI:NL:HR:1910:1 (Zutphense waterjuffer; juffrouw De Vries)
 - Bovenhuis had gezamenlijke waterleiding met onderliggend pakhuis
 - Waterleiding in pakhuis bevroor en sprong
 - Lederen kleding opgeslagen
 - Hoofdkraan bevond zich in bovenwoning
 - Juffrouw De Vries weigerde de kraan dicht te draaien ondanks schade aan het leer van NLG 9,45
 - Geen schending wettelijke plicht of van inbreuk op een wettelijk of contractueel recht van de eigenaar van de leder kleding
 - Onrechtmatig = onwetmatig
-

Historie van het pensioenrecht 2

Open systeem van rechtsvinding:

- HR 31 januari 1919, ECLI:NL:HR:1919:AG1776 (Lindenbaum/Cohen)
- Cohen haalde bediende van Lindenbaum over om geheime bedrijfsinformatie van Lindenbaum aan Cohen te verstrekken
- Rechtbank: Cohen diende schadevergoeding te betalen omdat de bediende een rechtsplicht (geheimhoudingsplicht uit arbeidsovereenkomst) schond
- Hof: Cohen niet aansprakelijk voor schending rechtsplicht bediende; geen wettelijke grondslag voor schadevergoedingsplicht
- HR: *“dat onder onrechtmatige daad is te verstaan een handelen of nalaten, dat òf inbreuk maakt op eens anders recht, òf in strijd is met des daders rechtsplicht, òf indruischt, hetzij tegen de goede zeden, hetzij tegen de zorgvuldigheid, welke in het maatschappelijk verkeer betaamt ten aanzien van eens anders persoon of goed, terwijl hij, door wiens schuld tengevolge dier daad aan een ander schade wordt toegebracht, tot vergoeding daarvan is verplicht”*

Historie van het pensioenrecht 3

- HR 12 maart 1926, ECLI:NL:HR:1926:AG1802 (Goudse Bouwmeester)
 - De bouwmeester (stadsarchitect) van Gouda nam steekpenningen aan
 - Gemeente dreigde met ontslag
 - Steekpenningen werden door de bouwmeester aan de gemeente betaald
 - Ontslag werd doorgezet
 - De bouwmeester vorderde de steekpenningen als “onverschuldigd betaald” terug
 - Betaling berustte op dringende verplichting van moraal en fatsoen
 - Natuurlijke verbintenis
 - Afloop voor de Goudse Bouwmeester: baan kwijt, steekpenningen kwijt
-

Historie van het pensioenrecht 4a:

Gerechtshof Den Haag 6 mei 1926, W 11507 (Reuchlin)

Historie van het pensioenrecht 4b:

Gerechtshof Den Haag 6 mei 1926, W 11507 inzake Reuchlin

- De fiscus had hoofdelijk erfbelasting gevorderd bij de HAL en de weduwe Reuchlin
 - Civielrechtelijk: pensioen was geen schenking maar berustte op natuurlijke verbintenis
 - Fiscaalrechtelijk: pensioen berust niet op vrijgevigheid (geen schenkingsrecht verschuldigd)
 - Weduwepensioen berustte op natuurlijke verbintenis en werd uitgekeerd uit een reeds lang bestaand personeelsfonds
 - Weduwepensioen was niet dermate hoog, dat sprake zou zijn van vrijgevigheid
 - Geen belasting verschuldigd
-

Historie van het pensioenrecht 5:

- Hoge Raad 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271, NJ 1982, 503 inzake Boon/Van Loon (pensioenverrekeningsarrest):
 - Hoge Raad uitdrukkelijk “om”
 - Geheel geënt op aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid van art. 6:2, lid 1 BW
 - Overgangsrecht
 - De rechter als “wetgever”
-

Historie van het pensioenrecht 6a:

Artikel 6:2 BW

Aanvullend; lid 1: Schuldeiser en schuldenaar zijn verplicht zich jegens elkaar te gedragen overeenkomstig de eisen van redelijkheid en billijkheid.

Derogierend; lid 2: Een tussen hen krachtens wet, gewoonte of rechtshandeling geldende regel is niet van toepassing, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Historie van het pensioenrecht 6b:

Artikel 6:248 BW

Aanvullend; lid 1. Een overeenkomst heeft niet alleen de door partijen overeengekomen rechtsgevolgen, maar ook die welke, naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien.

Derogierend; lid 2. Een tussen partijen als gevolg van de overeenkomst geldende regel is niet van toepassing, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Historie van het pensioenrecht 6c:

Bronnen van verbintenissen:

- Art. 1269 oud BW: “*Alle verbindtenissen ontstaan of uit overeenkomst, of uit de wet*”
 - Art. 6:1 BW: verbintenissen vloeien uitsluitend uit de wet voort
 - PG Boek 6 p. 42-43: geen wijziging beoogd (omdat de overeenkomst een wettelijke regeling kent, vloeien verbintenissen die uit overeenkomst voortvloeien ook uit de wet voort)
-

Historie van het pensioenrecht 6d:

HR 30 januari 1959, ECLI:NL:HR:1959:AI1600 inzake Quint/Te Poel:

- dat echter het Hof door, na te hebben bevonden dat het door Quint gepretendeerde vorderingsrecht niet in een bepaald wetsartikel steun vindt, daaraan de gevolgtrekking te verbinden, dat aan Quint geen vorderingsrecht toekomt, een te enge uitlegging heeft gegeven aan de woorden “uit de wet”
 - dat uit deze woorden immers geenszins volgt, dat elke verbintenis rechtstreeks op enig wetsartikel moet steunen, doch daaruit slechts mag worden afgeleid, **dat in gevallen die niet bepaaldelijk door de wet zijn geregeld, de oplossing moet worden aanvaard, die in het stelsel van de wet past en aansluit bij de wèl in de wet geregelde gevallen**
 - In casu was een huis gebouwd op de grond van een ander die eigenaar werd, was dat bezitter/huurder geweest dan geen schadevergoeding voor de verrijking, dan ook niet voor een aannemer
(noot WPMT: ook geen *ongerechtvaardigde* verrijking)
-

Historie van het pensioenrecht 6e:

Reikwijdte aanvullende werking redelijkheid en billijkheid:

- Let op: “aanvullende” werking van de redelijkheid en billijkheid in het kader van overeenkomsten beperkt: de aanvulling moet gegeven de aard van de overeenkomst uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien (Quint/Te Poel-criterium gecodificeerd)
- Rechterlijke vrijheid tot aanvulling van verplichtingen op grond van een pensioenovereenkomst beperkt
- Invulling eisen redelijkheid en billijkheid aan de hand van art. 3:12 BW; *rekening houden* met:
 - Algemeen erkende rechtsbeginselen
 - De in Nederland levende rechtsovertuigingen
 - De maatschappelijke en persoonlijke belangen, die bij het gegeven geval zijn betrokken

Historie van het pensioenrecht 6f:

- Uit de redelijkheid en billijkheid sec kunnen geen verplichtingen voortvloeien
 - Of toch wel: **Kantonrechter Leiden 25 maart 1998, PJ 1998/34** met aant. W.P.M. Thijssen
 - Geen cao van toepassing, werkgever voerde administratie over grafische dochterondernemingen
 - Werkgever sprak bereidheid uit tot passend pensioen te komen, maar deed geen aanbod tot aangaan pensioenovereenkomst
 - Werkgever had zich niet als “goed werkgever” gedragen door geen aanbod te doen
 - Niet zonder meer 70% eindloon met 100% werkgeverspremie
 - Van belang zijnde omstandigheden: wens werknemer, wat in de branche gebruikelijk is ten aanzien van de kostenverdeling tussen werkgever en werknemer
 - Inlichtingencomparitie
 - Kantonrechter:
 - Comparitie alleen zinvol als partijen tot een regeling wensen te komen
 - De Kantonrechter *”vleit zich niet de hoogste wijsheid omtrent hetgeen partijen beoogd hebben in pacht te hebben”*
-

Rechtsvinding:

Te beoordelen casus

- Verdragen
- EU-recht
- Nederlandse wetgeving (formeel en materieel)
- Rechtspraak
- Literatuur
- Normering door DNB en AFM
- Grijs gebied: redelijkheid en billijkheid/algemene beginselen van behoorlijk bestuur/hardheid
- **Rechterlijke intuïtie aangestuurd door ... ?**

Rechterlijke beslissing

Interpretatie van wetgeving:

- **Grammaticaal** (HR 9 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:527 inzake Booking.com) (uitleg begrip “bemiddelen” aan hand van wetgeving en taalkundig)
 - **Wetssystematisch** (Gerechtshof Amsterdam 14 september 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:2836 inzake Greenpeace)
 - **Wetshistorisch** (Gerechtshof ‘s-Hertogenbosch 12 juli 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:2342 inzake DSV) (eenzijdig wijzigen arbeidsvoorwaarden kan volgens wetsgeschiedenis niet zonder zwaarwichtig belang)
 - **Teleologisch** (HR 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963 inzake vermogensrendementsheffing) (feitelijke dwang risicovol te beleggen leidt tot eigendomsontneming voor wie dat niet doet)
 - **Rechtsvergelijkend** (HR 13 juli 2018, ECLI:NL:HR:2018:1219 inzake 401k) (buitenlands pensioen is pensioen voor WVPS als het de functie van “pensioen” heeft)
 - **Anticiperend** (Rechtbank Den Haag 15 maart 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:2670 (geen anticipatie op de Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022))
-

Uitlegmethoden (pensioenovereenkomsten, uitvoeringsovereenkomsten en uitvoeringsreglementen, pensioenreglementen):

- Haviltex-uitleg (HR 13 maart 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4158) (individuele overeenkomsten)
 - CAO-uitleg (HR 20 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO1427 inzake PF DSM; verfijnd in HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2687 inzake FNV c.s./Condor) (collectieve arbeidsvoorwaarden)
 - Contra proferentem regel (HR 18 oktober 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE7002 inzake NN) (rechtsverhouding consument – pensioeninstelling)
-

Voorbeeld van rechtsvinding 1:

- Gerechtshof Amsterdam 14 september 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:2836, bekrachtigd met HR 24 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:298 inzake Greenpeace
 - Verplichtstellingsbesluit Bpf Koopvaardij:
 - Geldt voor zeevarenden op zeeschepen (verwijzing naar art. 8:2, lid 1 BW; geregistreerd of blijkens hun constructie bestemd voor zeevaart) onder Nederlandse vlag
 - Uitgezonderd sinds 2015: zeevarenden werkzaam op pleziervaartuigen
-

Voorbeeld van rechtsvinding 2:

- Begrippen “bedrijf” en “bedrijfstak” voor toepassing Wet Bpf 2000 niet beperkt tot activiteit gericht op winst (ratio verplichtstelling: sociaal doel van adequaat pensioen in de bedrijfstak en oneerlijke concurrentie voorkomen)
 - Feit dat Greenpeace met de actieschepen geen winststreven heeft daarom niet relevant
-

Voorbeeld van rechtsvinding 3:

- Gelden de schepen van Greenpeace als zeeschepen of pleziervaartuigen?
 - Objectieve uitleg
 - Tekst verplichtstellingsbesluit geeft geen duidelijkheid en een toelichting ontbreekt
-

Voorbeeld van rechtsvinding 4:

- Aansluiting zoeken bij regelgeving waarnaar wordt verwezen

Zijn de schepen van Greenpeace zeeschepen?

- De schepen van Greenpeace zijn “zeeschepen” volgens de definitie in Boek 8 BW omdat ze zijn geregistreerd

Varen de schepen van Greenpeace onder Nederlandse vlag?

- MvT art. 311 WvK:
 - Zeeschepen die niet voor beroep/bedrijf worden gebruikt kunnen op aanvraag een zeebrief krijgen en onder Nederlandse vlag varen
 - Dat geldt voor plezierjachten en daarnaast bijvoorbeeld voor schepen van organisaties zoals Greenpeace
- Schepen Greenpeace hebben zeebrief en varen onder Nederlandse vlag zodat ze voor de periode tot 2015 onder werkingssfeer Bpf Koopvaardij vielen

Voorbeeld van rechtsvinding 5:

- Restvraag: vallen de zeeschepen van Greenpeace desondanks vanaf 2015 onder de uitzondering voor pleziervaartuigen die vanaf 2015 in het verplichtstellingsbesluit werd opgenomen?
 - Begrip “pleziervaartuig” niet uitgelegd in verplichtstellingsbesluit en schriftelijke toelichting ontbreekt
 - Aansluiting zoeken bij andere wet- en regelgeving
-

Voorbeeld van rechtsvinding 6:

Ten eerste: MvT WvK

- MvT art. 311 WvK: schepen van Greenpeace genoemd “naast” pleziervaartuigen
- Schepen van Greenpeace zijn geen pleziervaartuigen

Ten tweede: Zeebrievewet

- Geen aanknopingspunt

Ten derde: Wet zeevarenden

- Die wet begrijpt onder pleziervaartuigen uitsluitend plezierjachten die als zodanig worden gebruikt
-

Voorbeeld van rechtsvinding 7:

Ten vierde: de Schepenwet

- Pleziervaartuigen gedefinieerd met beperking dat deze uitsluitend als zodanig worden gebruikt, voor zover ze geen passagiers tegen vergoeding vervoeren

Conclusie: de uitzondering voor pleziervaartuigen geldt niet

Voorbeeld van rechtsvinding 8:

- Argument dat Greenpeace niet tot de Koopvaardij behoort en geen lid is van de werkgeversorganisaties die de verplichting voor Bpf Koopvaardij hebben aangevraagd ging ook niet op
 - Begrippen “bedrijfstak” en “Koopvaardij” zijn niet gedefinieerd in het verplichtstellingsbesluit of in de Wet Bpf 2000 zodat de schepen van Greenpeace niet onder de uitzondering voor “pleziervaartuigen” vallen omdat het geen koopvaardijschepen zijn
-

Voorbeeld van rechtsvinding 9:

- Duidelijkheidseis Toetsingskader Wet Bpf 2000 eist dat werkgever moet kunnen vaststellen of zijn werknemers onder de werkingssfeer van een Bpf vallen
 - Het was “duidelijk” dat Greenpeace onder de werkingssfeer viel gegeven de toepassing van de objectieve uitlegmethode door het Hof
-

Normen en corresponderende rechtsvindingsmethode:

Te onderscheiden	Open norm/Beleidsvrijheid	Open begrip	Open norm/Geen beleidsvrijheid
Beleidsvrijheid	Normadressaat heeft blijkens de norm beleidsvrijheid bij invulling	Normadressaat heeft blijkens het begrip geen beleidsvrijheid bij invulling	Normadressaat heeft blijkens de norm geen beleidsvrijheid bij invulling
Wijze van toetsing door de rechter	Rechter toetst marginaal	Rechter legt uit en toetst invulling door rechtssubject vol aan zijn uitleg	Rechter vult in wat de norm inhoudt en toetst invulling door rechtssubject vol
Ratio	Erkenning beleidsvrijheid normadressaat; het betreft een instructienorm	Het begrip moet voor alle rechtssubjecten gelijk worden toegepast	De norm moet voor alle rechtssubjecten gelijk worden toegepast
Voorbeeld	Art. 3:159c, lid 1 Wft (oud) HR 17 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:746 (Conservatrix; geen marginale toetsing of DNB in redelijkheid had kunnen besluiten dat tot overdracht portefeuille moest worden overgaan, maar toetsing of summierlijk bleek...dat is inhoudelijk geen andere toets, de rechter toetst terughoudend)	Art. 7, lid 1, aanhef en onder c WGBLA HR 18 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3628 (rechterlijke toetsing voor objectieve rechtvaardiging korting PP wegens groot leeftijdsverschil niet beperkt door aan cao-partijen toekomstige onderhandelingsvrijheid)	Redelijkheid en billijkheid (art. 6:2 BW en art. 6:248 BW) Lid 1: aanvullende werking Lid 2 derogerende werking Goed werkgeverschap versus goed werknemerschap (art. 7:611 BW) HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 (pensioenverrekening)

Procederen

- Civiele rechter (alle zaken die niet bij de bestuursrechter thuishoren)
 - Bestuursrechter (toezicht DNB en AFM; vrijstelling Bpf)
 - Interne klachtprocedures pensioenuitvoerders
 - Verzekeraars: KiFiD
 - Pensioenfondsen: GIP
-

Einde deel 1

Vragen?

Deel 2 – De pensioenrechtpraktijk

- Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen: HR 21 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:423 (Booking.com)
 - Het hoofdzaakcriterium: PHR 12 september 2025, ECLI:NL:PHR:2025:1000 (Hazet/Bpf MITT)
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

- De basis: art. 4 Wet Bpf-2000:
 - **Artikel 4. Naleven van statuten en reglementen**
 - De deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en de bij het bedrijfstakpensioenfonds aangesloten werkgevers leven de statuten en reglementen en de daarop gebaseerde besluiten van het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds na.
 - Werkgever: werkingssfeeronderzoek, aanmelden werknemers, premieafdracht
 - Is niet-naleving (schending van de wettelijke verplichting tot naleving) onder alle omstandigheden onrechtmatig?
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

De basis: relevante verjaringsregels:

- Art. 3:306 BW: algemene verjaringstermijn van 20 jaar voor rechtsvorderingen
- Art. 3:307, lid 1 BW: nakomingsvordering strekkend tot geven of doen verjaart 5 jaar vanaf opeisbaarheid van de vordering
- Art. 3:308 BW: rechtsvordering strekkend tot betaling van alles wat bij het jaar of een kortere termijn moet worden betaald verjaart 5 jaar vanaf opeisbaarheid
- Art. 3:310, lid 1 BW: rechtsvordering strekkend tot betaling van schadevergoeding verjaart 5 jaar na de dag volgend op de dag waarop de benadeelde met de schade en de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden
- Art. 3:320 BW jo. art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW: verlenging verjaringstermijn als schuldeiser het bestaan van de schuld of opeisbaarheid daarvan opzettelijk verborgen houdt

Valt een rechtsvordering tot premieafdracht aan een verplichtgesteld Bpf onder art. 3:307, lid 1 BW of onder art. 3:308 BW? Rechtgevolg identiek, antwoord volgt.

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

HR 3 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BT8462 (Labots/Bpf Vervoer):

- Pensioenaanspraak jegens een verplichtgesteld Bpf is een zelfstandig (voorwaardelijk) vermogensrecht
- Pensioenaanspraak ontstaat rechtstreeks door het vervuld zijn van de reglementaire voorwaarden
- Als pensioenreglement niet het ondubbelzinnig voorbehoud “geen premie, geen pensioen” inhoudt, geldt het omgekeerde: “geen premie, wel pensioen”
- Vordering tot “toekenning” pensioenaanspraken jegens verplichtgesteld Bpf houdt vordering tot verklaring voor recht in dat van rechtswege recht op pensioen bestaat
- Van verjaring van de rechtsvordering tot betaling pensioen op grond van art. 3:307, lid 1 BW kan geen sprake zijn

Risico: incongruentie met premievordering op niet aangesloten werkgever

**Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen HR 13 maart 2015,
ECLI:NL:HR:2015:588 (bestuurder van Carlande/Bpf Vervoer):**

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op beherend vennoot van opgeheven werkgever

Hoge Raad:

- De premieschuld van een werkgever ontstaat op het moment dat de werknemers van de werkgever onder de werkingssfeer van het bedrijfstakpensioenfonds vallen en de werkgever verplicht wordt tot premiebetaling
- Kwestie van verjaring van de premievordering speelde niet
- Het ging in deze zaak om bestuurdersaansprakelijkheid

Note:

- Gegeven deze uitspraak zou moeten worden gesteld dat de verjaring van de premievordering aanvangt op het moment dat de verplichte aansluiting aanvangt
 - Resteert de vraag of de initiële datum doorslaggevend is (geen repetitie), of dat voor de premievordering voor elk jaar de verjaringstermijn in dat jaar aanvangt
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Rechtbank Rotterdam 27 juni 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:6205 (Leliezorg c.s./PFZW):

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op niet aangesloten werkgever en de bestuurders daarvan

Rechtbank:

- De aanvang van de verjaringstermijn van een premievordering van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds begint te lopen vanaf de opeisbaarheid van de premie
- De opeisbaarheid dient objectief te kunnen worden vastgesteld
- De opeisbaarheid kan niet voor elke jaarpremie door het bedrijfstakpensioenfonds worden vastgesteld op basis van het uitvoeringsreglement, door daarin te bepalen dat de premie opeisbaar wordt door het opleggen van een premienota
- De premie wordt jaarlijks opeisbaar vanaf aanvang van de deelneming
- De verjaringstermijn kan worden verlengd indien een werkgever de premieschuld opzettelijk verborgen houdt (art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW)

Note: deze uitspraak ligt in lijn van het oordeel van de Hoge Raad uit 2015

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8464 (Pointer c.s./PMT):

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op werkgever en bestuurder

Hof:

- De premievordering van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds verjaart 5 jaar na het opleggen van een premienota (art. 3:308 BW)
 - Voor zover een bedrijfstakpensioenfonds niet met de premieschuld bekend is of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn, gaat de verjaringstermijn uit hoofde van art. 3:308 BW pas lopen na het verstrijken van de betalingstermijn gesteld in een door het bedrijfstakpensioenfonds opgelegde premienota, indien het uitvoeringsreglement een regeling in die zin bevat
 - Indien zo'n regeling ontbreekt, kan een bedrijfstakpensioenfonds ten aanzien van een werkgever die zich "verstopt" beroep doen op art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW
 - Note: deze uitspraak gaat er van uit dat een bedrijfstakpensioenfonds de opeisbaarheid van premieschulden op basis van het uitvoeringsreglement kan vaststellen
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

- **Rechtbank Midden-Nederland 21 april 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:1723 (werkgever/Bpf Houtverwerkende Industrie en Jachtbouw):**
- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op werkgever
- Rechtbank:
- Aan art. 3:308 BW ligt de gedachte ten grondslag dat de crediteur met de schuld van de debiteur bekend is
- Bij premievorderingen van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds doet zich juist in zaken als die aan de orde was de situatie voor dat het bedrijfstakpensioenfonds pas in een laat stadium met de premievordering en de debiteur bekend wordt
- In die situatie geldt art. 3:306 BW met als gevolg dat de premievordering 20 jaar nadat deze van rechtswege is ontstaan verjaart

Note: het effect van deze uitspraak is dat een bedrijfstakpensioenfonds verschuldigde premie met 20 jaar terugwerkende kracht kan vorderen, echter vanaf het bekend worden met de schuld nog 5 jaar

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

HR 21 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:423 (Booking.com/PGB):

- Verjaring premievordering verplichtgesteld Bpf op werkgever beheerst door art. 3:308 BW
 - Premievordering ontstaat vanaf moment dat voor de werkgever de aansluitplicht ontstaat
 - Opeisbaarheid bepaalt door art. 26 Pensioenwet: Bpf kan de opeisbaarheid niet op basis van uitvoeringsreglement naar later tijdstip verschuiven
 - Twee “escapes” voor Bpf:
 - Verjaringstermijn van art. 3:308 BW kan ingevolge art. 3:320 BW/art. 3:321, aanhef en onder f BW worden verlengd als werkgever “opzettelijk het bestaan van de premievordering of de opeisbaarheid daarvan voor het bedrijfstakpensioenfonds verborgen heeft gehouden”
 - Beroep op verjaring door werkgever kan afstuiten op onaanvaardbaarheidsleerstuk (art. 6:2 BW)
-

**Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen
HR 10 september 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC1054
(werknemer/werkgever):**

- Niet afdragen pensioenpremie door werkgever aan verplichtgesteld Bpf is OD in de rechtsverhouding met de werknemer
 - Verjaringstermijn van 5 jaar BW-oud niet van toepassing op onrechtmatig nalaten
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Gerechtshof Amsterdam 20 januari 2026, ECLI:NL:GHAMS2026:166:

- De relatief korte verjaringstermijn van art. 3:308 BW (5 jaar) dient ervoor te voorkomen dat de premieschuld aan een Bpf oploopt tot een zware schuld
 - Dat dient het belang van de schuldenaar, maar ook dat van andere crediteuren dan het Bpf
 - Uitzondering: de werkgever die zich opzettelijk verbergt
 - OD-vordering schadevergoeding is in wezen premievordering
 - “Omkatten” vordering om verjaringstermijn te verlengen zou de bescherming van de werkgever tegen hoog oplopende premievorderingen wegnemen
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Hoe verder:

- Niet aanmelding door werkgever is schending rechtsplicht (art. 4 Wet Bpf 2000)
- Is niet aanmelding door werkgever altijd onrechtmatige daad (denk aan schuldvereiste)?
- Wettelijke duidelijkheidseis verplichtstellingsbesluiten
- Elegante oplossing voor de praktijk:
 - Als voor werkgever niet “duidelijk” kon zijn dat aansluitverplichting bestond is geen sprake van “schuld” en daarmee geen sprake van een onrechtmatige daad (noch in rechtsverhouding werkgever/Bpf; noch in rechtsverhouding werkgever/werknemer met oog op uitspraak uit 1993)
 - In die situatie “escapes” ook niet van toepassing
 - Dan “schade” voor collectief in verband met de regel “geen premie, wel pensioen”
 - Toch evenwichtige oplossing omdat dit sociale partners in bedrijfstakken en bedrijfstakpensioenfondsen triggert tot opstellen duidelijk verplichtstellingsbesluiten

Het hoofdzaakcriterium

Het hoofdzaakcriterium

Wat houdt een hoofdzaakcriterium in:

- De werknemers van een werkgever vallen onder de werkingssfeer van een verplichtgesteld Bpf als de activiteit van de onderneming waarin zij werkzaam zijn “uitsluitend of in hoofdzaak” uit de in het verplichtstellingsbesluit omschreven werkzaamheden bestaat
- Eindeloze stroom van rechtspraak:
 - Meten op basis van arbeidsuren, loonsom of omzet
 - Toerekening van niet-eigenlijke werkzaamheden
 - Uitlegvraagstukken (willekeurig voorbeeld: is een polyester sportshirt een textielstukgoed)

In dit college staat de situatie centraal als geen hoofdzaakcriterium geldt:

- Als geen hoofdzaakcriterium geldt, geldt aansluitplicht voor een werkgever zelfs als de beschreven activiteiten minimaal onderdeel van de totale werkzaamheden zijn
 - Ontbreken hoofdzaakcriterium leidt vaak tot overlap
 - Vraag is of een ondergrens geldt en zo ja, op welke rechtsgrond die berust: derogerende werking redelijkheid en billijkheid (art. 6:2 BW) of op toepassing leerstuk (on)aannemelijk rechtsgevolg uit de objectieve uitleg
-

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Rechtbank Limburg 26 april 2023:**

- Bij Bpf MITT geldt geen hoofdzaakcriterium
- Geen uitzondering op de verplichte deelneming vanwege ontbreken hoofdzaakcriterium omdat de “MITT-activiteit” slechts een zeer beperkt deel van de activiteit omvat

Uitspraak rechtbank niet op rechtspraak.nl. Wel andere uitspraken van de Rechtbank Limburg:

- Rechtbank Limburg 10 april 2024, ECLI:NL:RBLIM:2024:1789: geen ondergrens/geen onduidelijkheid/niet uitgesloten dat bij daadwerkelijke verwaarloosbare activiteit een ondergrens geldt
 - Rechtbank Limburg 9 april 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:3417: geen ondergrens/geen onaannemelijk rechtsgevolg/geen onduidelijkheid/geen anticipatie op invoeren ondergrens
-

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2339** (uitleg verplichtstellingbesluit):

- Werkgever valt onder werkingssfeer omdat geen hoofdzaakcriterium geldt en omdat geen ondergrens geldt
 - Ook als MITT-werkzaamheden binnen een afdeling worden verricht geldt de verplichte deelneming voor alle werknemers
 - Op grond van verplichtstellingsbesluit geldt geen toets of de MITT-activiteit kernactiviteit is
 - Cao-uitleg staat niet toe een ondergrens in te lezen omdat uit de tekst geen ondergrens volgt
 - Geen ondergrens betekent ook niet dat sprake is van onaannemelijk rechtsgevolg
 - Als verplichtstellingbesluit ruim is geformuleerd heeft de rechter geen bevoegdheid tot minder ruime uitleg
-

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2339** (onaanvaardbaarheidsleerstuk):

- De MITT-activiteit is een geringe bedrijfsactiviteit
- Eigen pensioenregeling
- Bpf MITT veel duurder dan eigen regeling; concurrentiepositie zou worden verzwakt bij verplicht aansluiting
- Eigen regeling gelijkwaardig (afgezien van nog nader te analyseren aspect van rekenrente)
- Beroep op onaanvaardbaarheid slaagt, beperkte MITT-activiteit, eigenlijke activiteit in geheel andere branche

Vgl. Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2299 waarin geen sprake was van een onaanvaardbare aansluiting (geen eigen pensioen; kosten kunnen worden opgebracht)

Het hoofdzaakcriterium

Conclusie van de PG Assink:

- O. 3.34: als activiteit van de bedrijfstak slechts mondjesmaat onderdeel van de activiteit is en geen hoofdzaakcriterium geldt, is sprake van een onaannemelijk rechtsgevolg als dan “per definitie” sprake zou zijn aansluitplicht; het is disproportioneel om bij de uitleg dan niet van een zekere ondergrens uit te gaan
 - O. 3.43: het moet gaan om minimis-gevallen: *“randgevallen waarin de MITT-activiteiten van de werkgever in verhouding tot de totale activiteiten van diens onderneming aanwijsbaar kwalificeren als hooguit marginaal”*. Feitelijke vraag. Bijvoorbeeld:
 - Omzet, uren, loon of feitelijke werkzaamheden binnen de werkingsfeer zijn beperkt
 - Kernactiviteit is een andere
 - O. 3.44: uitleg-benadering beter dan tweetrapsraket Hof (wel eronder vallen; toepassing onaanvaardbaar) omdat in die benadering de regel “geen premie; wel pensioen” niet buiten werking is gesteld
-

Het hoofdzaakcriterium

Conclusie van de PG Assink: “Ik wijs bijvoorbeeld ook op Thijssen (toevoeging WPMT: TPV 2021/36):

- Indien een verplichtstellingsbesluit dat niet het “uitsluitend of in hoofdzaak”-criterium kent zich richt op de bij een “werkgever” werkzame personen, kan de situatie ontstaan dat, indien slechts een **beperkt aantal personen** die bij die werkgever werkzaam zijn de activiteiten verrichten die door de werkingssfeeromschrijving worden omvat, de werkgever desondanks voor **alle bij de werkgever werkzame personen** (óók personen die geheel andere activiteiten uitoefenen) **moet aansluiten** bij het bedrijfstakpensioenfonds. Dat is **geen aannemelijk rechtsgevolg**, zodat de burgerlijke rechter in die situatie een aansluitingsvordering in het kader van handhaving van het bedrijfstakpensioenfonds dient af te wijzen. Ik ga er daarbij van uit dat, zelfs indien op basis van de **bewoordingen** van een verplichtstellingsbesluit op zichzelf “**duidelijk**” is dat een werkgever en de bij die werkgever werkzame personen onder de werkingssfeer vallen, het leerstuk van het **onaannemelijk rechtsgevolg** in het kader van objectieve uitleg kan betekenen dat **geen aansluitplicht** bestaat. In deze situatie leidt een aansluitplicht tot een onaannemelijk rechtsgevolg, omdat te veel personen met activiteiten die niet onder de werkingssfeeromschrijving van het bedrijfstakpensioenfonds vallen tot deelneming aan het bedrijfstakpensioenfonds verplicht zouden worden.”

Het hoofdzaakcriterium

Verder uitwerking:

- Uitleg door mij voorgestaan in TPV 2021/36 voorkomt in veel situaties overlap

Inschatting:

- HR 2 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:847 (Rioolservice/PMT): bij overlap is uitleg dat géén Bpf van toepassing is niet voor de hand liggend (kennelijk is bedoeld dat bij die beperkte uitleg geen sprake is van een aannemelijk rechtsgevolg) (O. 3.7)
- Duidelijkheids criterium door alle hoven gevolgd, maar in de praktijk vaak ruime uitleg met als ratio witte/grijze vlekken voorkomen
- Als ondergrens wordt aangenomen, ontstaat uitlegvraagstuk (feitelijke kwestie); groot beroep op rechter

Wat denkt U?

Einde deel 2

Vragen?

Deel 3 – De Wet toekomst pensioenen

- Wijzigen pensioenovereenkomst in het kader van de transitie
 - Wijzigingsmethoden
 - Spreiding
 - Toeslagverlening en de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve
 - De financiële inrichting van een pensioenfonds voor en na transitie
 - Interactief: casus transitie
-

Wijzigen pensioenovereenkomst in het kader van de transitie:

- Transitie*plan* houdt niet de uiteindelijke wijziging van de pensioenovereenkomst in
 - In het kader van transitie arbeidsvoorwaardelijk wijzigingstraject noodzakelijk
 - Bij invaren ook voor gewezen deelnemers (? – wordt beantwoord)
 - Geldt ook bij gebruikmaking erbijdragende werking omdat die uitsluitend handhaving leeftijdsafhankelijke premie inhoudt
-

Transitieplan verzekerde pensioenregelingen (art. 150d PW):

- De werkgever dient het op te stellen en uiterlijk 1 oktober 2027 aan de pensioenuitvoerder te zenden ..
 - Pensioenovereenkomst die uiterlijk vanaf 2028 gaat gelden vastleggen
 - Invaarbesluit
 - Motivering omtrent evenwichtigheid transitie
 - Keuze voor overgangsrecht of compensatie
 - Indien compensatie door toekenning extra pensioenaanspraken:
financieringsplan, bron van de financiering
 - Indien van toepassing de initiële vulling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve
-

Arbeidsrechtelijke aspecten transitieplan:

- Geen arbeidsrechtelijke wijzigingstraject noodzakelijk
 - Wel wenselijk dat overeenstemming met werknemers en gewezen werknemers bestaat omdat de voorgenomen wijziging van de pensioenovereenkomst in het transitieplan is beschreven
 - Geen instemming OR nodig
 - Wel wenselijk dat OR het transitieplan onderschrijft omdat wijziging van de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst in het transitieplan is beschreven
-

Wijzigingsmethoden 1:

Wijziging pensioenovereenkomst (instemming):

- Voordeel: geeft zekerheid
 - Nadeel: ten aanzien van weigeraars alsnog eenzijdige wijziging noodzakelijk
-

Wijzigingsmethoden 2:

Wijziging pensioenovereenkomst (stilzwijgende instemming):

- **HR 12 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK3570 (CZ):** ondubbelzinnige stilzwijgende instemming met wijziging van de pensioenovereenkomst werd aangenomen omdat de daarmee onlosmakelijk verbonden waardeoverdracht was geaccepteerd (“informed consent”)
 - **HR 23 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL5262 (Halliburton):** geen sprake was van stilzwijgende instemming met de wijziging van de pensioenovereenkomst, gezien de omstandigheid dat die wijziging werd doorgevoerd door toezending aan de werknemers van de gewijzigde regeling zonder aan te geven dat sprake was van een wijziging, laat staan wat die wijziging inhield en welke de consequenties waren (geen “informed consent”)
-

Wijzigingsmethoden 3:

Pensioenovereenkomst (eenzijdige wijziging/deelnemers):

- **HR 29 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1869 inzake Fair Play:** wanneer de werkgever zich beroept op een eenzijdig wijzigingsbeding, moet de rechter – met inachtneming van alle omstandigheden van het geval – beoordelen of het belang van de werkgever bij wijziging van de arbeidsvoorwaarde, ten opzichte van het belang van de werknemer bij ongewijzigde instandhouding van de arbeidsvoorwaarde, zodanig zwaarwichtig is, dat het belang van de werknemer op gronden van redelijkheid en billijkheid moet wijken voor het belang van de werkgever
 - Het gaat bij de toepassing van art. 7:613 BW dus om een belangenafweging, waarbij geldt dat een arbeidsovereenkomst alleen ten nadele van de werknemer kan worden gewijzigd indien voldoende zwaarwegende belangen aan de zijde van de werkgever dat rechtvaardigen
 - Bij deze belangenafweging wordt het in het gegeven geval voor het doorvoeren van de wijziging vereiste gewicht van de belangen van de werkgever mede bepaald door het gewicht van de belangen van de werknemer die daartegenover staan
-

Wijzigingsmethoden 4:

Pensioenovereenkomst (eenzijdige wijziging/deelnemers):

- HR 11 juli 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1847 inzake Stoof/Mammoet: een redelijk voorstel van de werkgever mag door de werknemer niet worden geweigerd indien hij voor die weigering geen redelijke reden heeft
-

Wijzigingsmethoden 5:

Pensioenovereenkomst (eenzijdige wijziging/deelnemers):

- **Fair Play:** relatieve belangenafweging (het arrest hield een ommezwaai in van absolute toetsing naar relatieve toetsing; voorheen pleegde de dubbele toets te worden gevolgd: heeft de werkgever een zwaarwichtig belang bij de wijziging en moet het belang van de werknemer bij handhaving bestaande situatie daarvoor wijken
- **Stoof/Mammoet:** dubbele toets

Praktijkvoorbeeld:

- Overgang van 7 klassen naar 3 klassen stelsel arbeidsongeschiktheid voor regeling premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid
 - Werknemer in wachttijd WIA, voorzienbaar dat WIA volgens laagste klasse zal worden toegekend
-

Wijzigingsmethoden 6:

Pensioenovereenkomst (wijziging/gewezen deelnemers):

- Geen “uitgewerkte rechtsverhouding” (HR 6 september 2013, ECLI:NL:HR:2013:CA0566 inzake ECN)
 - Bij invaren wijziging pensioenovereenkomst nodig
 - Gesloten pensioenfonds, werkgever bestaat nog: invaren na wijzigen pensioenovereenkomst mogelijk
 - Gesloten pensioenfonds, werkgever bestaat niet meer: invaren niet mogelijk, vraag is of pensioenfonds beroep op onaanvaardbaarheidsleerstuk kan doen
-

Arbeidsrechtelijke aspecten eerbiedigende werking en compensatie:

- Bij keuze voor eerbiedigende werking geen arbeidsrechtelijk wijzigingstraject nodig voor pensioenovereenkomst voor bestaande werknemers ten aanzien van de premie; wel voor de overige aanpassingen
 - Instemming OR nodig voor vaststellen pensioenovereenkomst vanaf transitie, ook als er nog geen werknemers in dienst zijn waarvoor de gewijzigde pensioenovereenkomst geldt
 - Werkgever bevoegd werknemers waarvoor eerbiedigende werking geldt de keuzemogelijkheid te geven om over te gaan naar de gewijzigde pensioenovereenkomst
-

Andere arbeidsrechtelijke aspecten transitie:

- Bij beëindiging arbeidsovereenkomst vóór transitie kan een vooruitzicht op compensatie verloren gaan; eventueel compenseren in het kader van een beëindigingsregeling
 - Wijziging arbeidsovereenkomst gewezen werknemers noodzakelijk bij invaren, twee visies:
 - Ja; de pensioenovereenkomst wijzigt materieel en dient daarom te worden gewijzigd
 - Neen; staat haaks op keuze wetgever dat geen bezwaarrecht geldt bij invaren (art. 150m PW)
 - Visie WPMT: gelet op de pensioendriehoek wijziging pensioenovereenkomst noodzakelijk omdat dit een wijziging van de rechtsverhouding werkgever/gewezen werknemer betreft; in rechtsverhouding met pensioenfonds bezwaarrecht vervangen door strenge governance-waarborgen
-

Waar ligt het initiatief bij de transitie:

- Verplichtgesteld BPF: werkgevers- en werknemersorganisaties die de verplichtstelling hebben aangevraagd
 - Vrijwillig bij verplichtgesteld BPF aangesloten werkgevers: meestal “volgplicht” overeengekomen
 - Andere pensioenfondsen: formeel bij de werkgever, in de praktijk bij het pensioenfonds, vooral bij multi employer pensioenfondsen omdat die belang hebben bij uniformiteit
 - Verzekeraars en PPI's: formeel bij de werkgever, in de praktijk zullen verzekeraars en PPI's met voorstel komen; mag verzekeraar/PPI UVO opzeggen als werkgever niet reageert?
-

Spreiding 1:

Twee vormen van spreiding:

- Spreiding in het kader van invaren (art. 150n Pensioenwet jo. art. 46, lid 2, aanhef en onder i Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling)
 - Spreiding in het kader van de aankoop van jaarlijks variabel pensioen
 - Binnen de solidaire premieovereenkomst (art. 63a, lid 1 Pensioenwet)
 - Binnen de flexibele premieovereenkomst of de premieuitkeringsovereenkomst (art. 63a, lid 2 Pensioenwet)
 - Staat los van hoog/laag voor vastgesteld pensioen (art. 63 Pensioenwet)
-

Spreiding 2:

Spreiding bij invaren:

- Met name na invaren bij “rijk” pensioenfonds kan pensioen na transitie extreem hoog (“onevenwichtig hoog”) uitvallen
 - Daarom spreiding (uitsmeren in de tijd) toegestaan bij aanwending persoonlijk pensioenvermogen
 - Standaard spreidingstermijn 10 jaar
 - Afwijken (langere termijn) kan als dat tot evenwichtiger uitkomst leidt (art. 2, lid 3 van Bijlage 2a bij de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling)
-

Spreiding 3:

Bij aanwending persoonlijk pensioenvermogen voor variabel pensioen 1:

- Solidaire premieovereenkomst en flexibele premieovereenkomst
 - Omrekenen persoonlijk pensioenvermogen in variabel pensioen (art. 63a, lid 1 Pensioenwet)
 - Pensioen in betreffend jaar afhankelijk van: actuariale factoren (levensverwachting, rentestand) en actuele stand persoonlijk pensioenvermogen (gedaald of gestegen door bijschrijving beleggingsrendement)
-

Spreiding 4:

Bij aanwending persoonlijk pensioenvermogen voor variabel pensioen 2:

- Solidaire premieovereenkomst
 - Variabel pensioen (art. 63a, lid 1 Pensioenwet)
 - Spreiding door hanteren hoger of lager projectierendement dan voorgeschreven (art. 63a, lid 3 Pensioenwet)
 - Maximale spreidingsperiode 10 jaar (art. 63a, lid 5 Pensioenwet)
-

Spreiding 5:

Bij aanwending persoonlijk pensioenvermogen voor variabel pensioen 3:

- Flexibele premieovereenkomst of premie-uitkeringsovereenkomst
 - Variabel pensioen (art. 63a, lid 1 Pensioenwet)
 - Spreiding door op ingangsdatum periodieke vaste daling of stijging in te rekenen (art. 63a, lid 2 Pensioenwet)
 - Default spreidingstermijn 10 jaar (art. 63a, lid 5 Pensioenwet)
-

Spreiding 6:

Discussiepunt:

- Gepensioneerden zien liever geen spreiding, althans niet van meevallers
 - Vraag: hebben zij rechtsgrond voor vordering als een (in hun visie te lange) spreidingstermijn wordt gehanteerd?
-

Toeslagverlening en de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve 1:

- Doel reserves: collectieve deling van financiële mee- of tegenvallers
 - Niet voor “automatische” zodanige jaarlijkse verhoging van de persoonlijke pensioenvermogens (zolang de reserve voldoende is), dat de ingegane variabele pensioenen waardevast blijven (de inflatie volgen)
 - Uitzondering: uitdeelregels mogen inhouden dat “onverwachte” inflatie wordt opgevangen door uitdeling uit reserve in persoonlijke pensioenvermogens (art. 1h, lid 6 Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling)
 - Ex ante bepalen welk inflatieniveau “onverwacht” is
-

Toeslagverlening en de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve 2:

Verdere mogelijkheden tot “kopiëren” toeslagverlening:

- Bij solidaire premieovereenkomst indexatie-afslag (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 3, p. 267) in persoonlijk pensioenvermogen hanteren door bij vaststelling variabel pensioen van hogere projectierente uit te gaan dan de voorgeschreven projectierente
 - Indexatie-afslag dient bij de solidaire premieovereenkomst collectief te worden toegepast
-

Toeslagverlening en de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve 3:

Verdere mogelijkheden tot “kopiëren” toeslagverlening:

- Bij de flexibele premieovereenkomst respectievelijk de premie-uitkeringsovereenkomst door een vaste stijging in te rekenen (een variant van de hoog/laag-constructie; art. 63 Pensioenwet)
 - Bij de flexibele premieovereenkomst en de premie-uitkeringsovereenkomst mag de indexatie-afslag (“hoog/laag”) als keuzerecht worden aangeboden
-

DE FINANCIËLE INRICHTING VAN EEN PENSIOENFONDS ONDER HET FTK

Ongebonden eigen vermogen	Kan worden aangewend voor toeslagverlening, ontstaat bij zodanige dekkingsgraad dat geambieerde toeslagverlening is gerealiseerd; ook voor “geen premie; toch pensioen”
Reserve voor voorwaardelijke toeslagverlening (facultatief)	Toeslagverlening kan worden gefinancierd door vorming voorziening, reserve, uit ongebonden eigen vermogen, uit opslag op de premie of uit overrendement
VEV - Vereist eigen vermogen	Herstelplan; korting rechten
MVEV - Minimaal vereist eigen vermogen	Herstelplan; Korting rechten
VVP - Voorziening verzekeringsverplichtingen	De middelen benodigd voor nakoming van de nominale pensioenverplichtingen (marktwaardering)

DE FINANCIËLE INRICHTING VAN EEN PENSIOENFONDS ONDER DE WTP

Operationele reserve (uitvoeringskosten; waaronder begrepen reserve voor “geen premie, wel pensioen”)	
Compensatiedepot	
Voorziening vastgestelde pensioenen bij flexibele premieovereenkomst met keuze voor vastgesteld pensioen	
Technische voorziening overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico	
Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve	
MVEV = Minimaal Vereist Eigen Vermogen	
Persoonlijk pensioenvermogen	Spreiding (beleggingsrendement en technische winst/verlies)
	Spreiding (ingevoerd vermogen)
	Indexatie-afslag
	Gedeelte jaarlijks besteed voor variabel pensioen

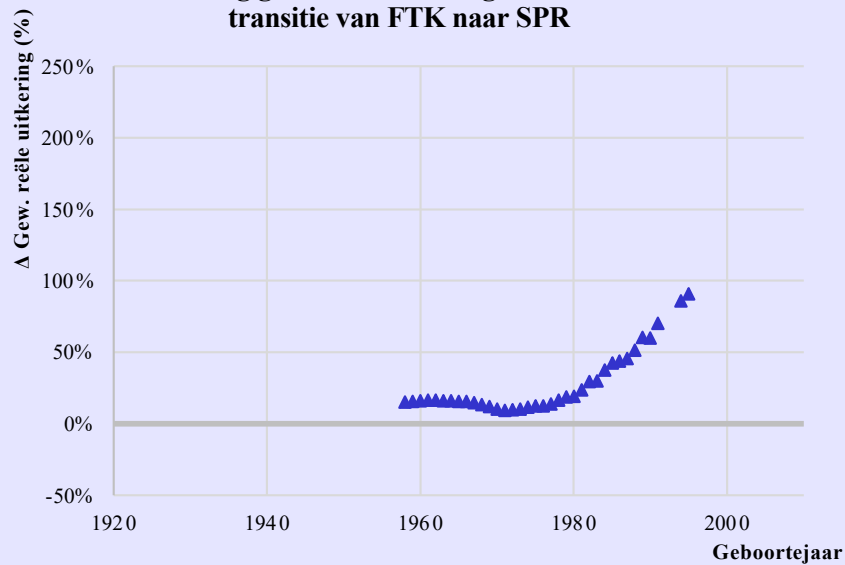
Pensioenadvocaten.nl

Interactief: de toepassing in de arbeidsrechtspraktijk

Voorbeeld transitie-uitkomsten:

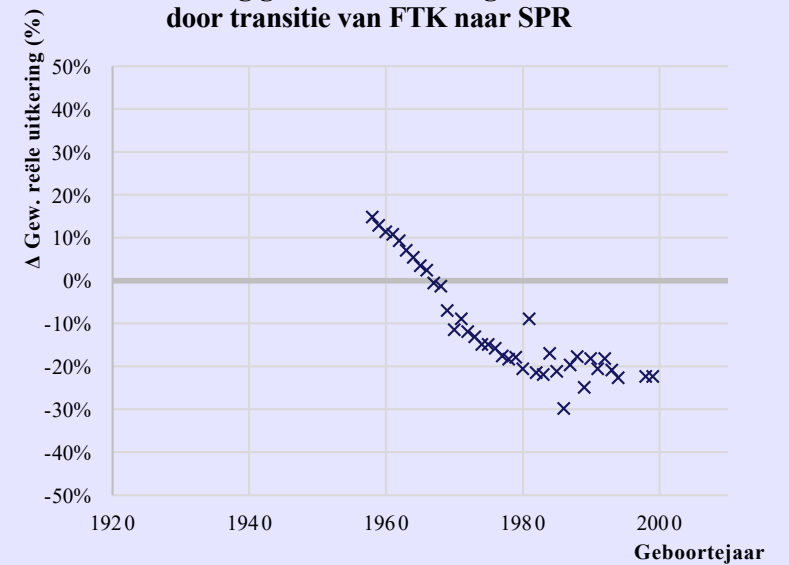
Gewezen deelnemers

Verandering gew. reële uitkering in mediaan door transitie van FTK naar SPR

Actieven

Verandering gew. reële uitkering in mediaan door transitie van FTK naar SPR

Wat zie je:

- Verwacht pensioenresultaat gewezen deelnemers neemt in mediaan sterk toe naarmate ze jonger zijn
- Verwacht pensioenresultaat actieven neemt in mediaan sterk af naarmate ze jonger zijn
- Geen evenwichtige transitie want sociale partners beoogden de bestaande situatie zoveel als mogelijk te handhaven

Vraag aan jullie als transitie-deskundigen: hoe los je dit op?

Pensioenadvocaten.nl

Financieel instrument	Effect van inzet voor pensioenopbouw (OP en PP vanaf pensioendatum)
Verhogen bruto premie	Direct effect is verhoging persoonlijke pensioenvermogens van actieven
Verdeling deel buffers dat in persoonlijke pensioenvermogens wordt ingebracht	Dit hoeft niet naar evenredigheid van de grootte van de pensioenen maar moet "evenwichtig". Start: omzetten bestaande rechten default op basis van de standaardmethode (art. 150n, lid 1 Pensioenwet). Vervolg: verdeling buffers en vaststelling premie zodanig dat het netto-profiel (art. 150e, lid 1 Pensioenwet) volgens het transitieplan wordt behaald. Effect verdeling buffers minder voor jongeren omdat het door tijdsverloop verdampt.
Compensatie	Geeft ruimte om uit de buffers een reserve te vormen voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens in verband met de overgang van leeftijdsafhankelijke naar leeftijdsafhankelijke premie. Compensatie begunstigt met name relatief oudere actieven.
Premierestitutie	Premierestitutie op ondeelbaar tijdsmoment vóór transitie kan middel zijn om compensatietermijn de facto te verlengen.
Toekenning extra rechten over verleden	Toekenning extra rechten over verleden kan middel zijn om aanvangssaldo persoonlijk pensioenvermogen te verhogen.
Initieel hogere solidariteitsreserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de solidariteitsreserve niet dient voor verhogen persoonlijke pensioenvermogens van slechts één groep (de actieven) voor verbetering toekomstig verwacht pensioen
Inzet solidariteitsreserve na initiële verdeling buffers	Bestemd voor stabilisering pensioenen, niet voor pensioenverbetering door verhoging persoonlijke pensioenvermogens voor een bepaalde groep (de actieven) anders dan in verband met stabilisering. Bovendien: herverdeling vooraf in het kader van de uitdeelregels niet toegestaan (behalve binnen groep gepensioneerden). De solidariteitsreserve kan daarom niet worden ingezet voor structurele uitdeling aan uitsluitend actieven voor pensioenverbetering. Zie art. 10d, lid 3 Pensioenwet. Wel kan incidentele onmogelijkheid om waardevastheid na te komen reden zijn voor uitdeling uit solidariteitsreserve, maar dat begunstigt "iedereen", niet specifiek jongere actieven.
Initieel hogere operationele reserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de operationele reserve uit haar aard niet is bestemd voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens. Risicopremie en kosten langdurig onttrekken aan operationele reserve in combinatie met vorming relatief hoge operationele reserve bij verdeling buffers leidt tot hogere persoonlijke pensioenvermogens actieven omdat deze dan niet ten laste van de bruto premie komen, maar gelden als indirecte onttrekking voor het extra vullen van persoonlijke pensioenvermogens. Daarvoor is een reserve uit haar aard niet bestemd. Risicopremies en kosten vallen onder het doorlopend bedrijfsresultaat en lopen via de WVR.
Spreadingstermijn bij invaren	Langere spreadingstermijn leidt tot verschuiving bij initiële vulling persoonlijke pensioenvermogens van personen met ingegaan pensioen en pensioen dat binnen 10 jaar vanaf transitie ingaat naar jongeren. Leidt tot initieel hogere vulling persoonlijke pensioenvermogens van jongeren, zoals de actieven die niet binnen 10 jaar met pensioen gaan. Leidt tot hogere pensioenen voor relatief jonge actieven. Effect echter beperkt.
Verdeling rendementen uit collectief beleggingsbeleid gerealiseerd over de persoonlijke pensioenvermogens en overloop uit de solidariteitsreserve	De verdeling moet gebeuren op basis van vooraf vastgelegde toedelingsregels waarbij onderscheid mag worden gemaakt per leeftijdsgroep met specifieke risicohouding. Als voor actieven naarmate ze jonger zijn meer risico wordt genomen, kunnen ze relatief méér meedelen uit het beleggingsresultaat. Zie art. 10a, lid 4 Pensioenwet.
Verdeling overige rendementen	Herverdeling vooraf (bijvoorbeeld door actieven te bevoordelen) niet toegestaan. Zie art. 10a, lid 5 Pensioenwet.
Verdeling technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid	Technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid behoort tot het overrendement (art. 1 Pensioenwet, definitie van "overrendement"). Zie verder bij "Verdeling van rendementen"; geen inzetbaar instrument.
Indexatie-aflslag	Leidt tot vertraging van uitkering uit persoonlijke pensioenvermogens zodat bij overlijden méér overblijft. Wat overblijft wordt verdeeld over de resterende persoonlijke pensioenvermogens. Dat gaat naar evenredigheid van de grootte daarvan omdat sprake is van collectieve belegging (het gaat "vanzelf"). Wel effect maar beperkt.
Leenrestrictie	Opheffen van de leenrestrictie werkt gunstig uit voor actieven, met name jongere actieven, maar vergroot ook de risico's wat betekent dat wellicht de solidariteitsreserve moet worden bijgesteld.

Opmerkingen:

- De transitie is uitermate bewerkelijk (speeltuin voor het actuariaat)
 - Doordat de buffers “op moeten” en de compensatietermijn is beperkt tot 10 jaar, kunnen de buffers niet optimaal worden ingezet voor de toekomstige pensioenopbouw van (jonge) actieven (“Ferrari”-pensioen gepensioneerden versus “Lada”-pensioen voor actieven)
 - Gepensioneerden: de buffers “zijn van ons”
 - De standaardmethode voor invaren en de netto-profijtberekeningen zijn enorm complex
-

Einde deel 3

Vragen?

Deel 4 – Rechtspraak

- In dit onderdeel wordt steeds een casus ter discussie voorgelegd die door de burgerlijke rechter werd beoordeeld, om vervolgens te toetsen of en in hoeverre uw visie overeenkomt met die van de rechter
 - Hoever komt u met rechtsvinding
 - In hoeverre is de rechtsintuïtie nodig om tot een oordeel te komen?
-

**Rechtbank Midden-Nederland 16 juli 2025,
ECLI:NL:RBMNE:2025:3432 (1)**

Casus:

- Werkgever heeft vrijstelling van verplichte deelneming Bpf (POB)
 - Gelijkwaardigheidseis
 - Pensioen werknemer lager dan wat hij van POB zou hebben ontvangen
 - Werknemer vordert bijstorting
-

**Rechtbank Midden-Nederland 16 juli 2025,
ECLI:NL:RBMNE:2025:3432 (2):**

- Geen recht op bijstorting pensioen bij vrijstelling Bpf
 - Vrijstellingsbesluit heeft formele rechtskracht
 - Vordering tot afdracht pensioenpremie over een jaar meer dan 5 jaar voordat de vordering werd ingesteld verjaard
-

**Rechtbank Overijssel 18 augustus 2025,
ECLI:NL:RBOVE:2025:5342 (1)**

Casus:

- Vereveningsgerechtigde heeft afgezien van pensioenverevening
 - Wordt arbeidsongeschikt
 - Vordert verlenging alimentatieduur vanwege het gemis aan betalingen uit hoofde van pensioenverevening en gebrek aan verdien capaciteit
-

**Rechtbank Overijssel 18 augustus 2025,
ECLI:NL:RBOVE:2025:5342 (2):**

- Geen verlenging alimentatieduur bij afzien van pensioenverevening en daarna ingetreden arbeidsongeschiktheid
 - Aan zware vereisten voor verlenging termijn van 12 jaar niet voldaan
 - Arbeidsongeschiktheid houdt geen verband meer met het huwelijk
-

**Gerechtshof Amsterdam 19 augustus 2025,
ECLI:NL:GHAMS:2025:2197 (Reiswerk) (1)**

Casus:

- Bpf Reiswerk kort pensioenen om inkoop in de hogere dekkingsgraad bij PGB in het kader van collectieve waardeoverdracht (art. 84 PW) mogelijk te maken
 - Gewezen deelnemers vorderen ongedaanmaking korting
-

**Gerechtshof Amsterdam 19 augustus 2025,
ECLI:NL:GHAMS:2025:2197 (Reiswerk) (2):**

- Korting pensioenen geoorloofd om cwo naar PGB met hogere dekkinggraad mogelijk te maken
 - Geen andere mogelijkheid om de inkoop mogelijk te maken
 - DNB geen bezwaar
-

**Rechtbank Den Haag 19 juni 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:17321 (1)**

Casus:

- Partijen procederen over de hoogte van alimentatie
 - De zaak ging onder andere om de draagkracht
 - Alimentatieplichtige wenste contractueel verplichte pensioenpremie bij zijn afroepcontract ten laste draagkracht voor betaling van alimentatie te laten komen
-

**Rechtbank Den Haag 19 juni 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:17321 (2):**

- Contractueel verplichte pensioenpremie bij afroepcontract kwam ten laste draagkracht voor alimentatie

**Rechtbank Zeeland-West-Brabant 7 november 2025,
ECLI:NL:RBZWB:2025:7657 (1)**

Casus:

- Zaak tegen belastinginspecteur
 - Bij pensioengerechtigde lag derdenbeslag bij de pensioenuitvoerder op zijn pensioen
 - Daardoor werd deel pensioen aan een derde betaald door de pensioenuitvoerder
 - De beslagene wenste geen inhouding loonbelasting op het deel van zijn pensioen dat aan de beslaglegger werd betaald
-

**Rechtbank Zeeland-West-Brabant 7 november 2025,
ECLI:NL:RBZWB:2025:7657 (2):**

- Bij afdracht deel pensioen aan derde wegens derdenbeslag loonbelasting over volledige pensioen verschuldigd
-

**Rechtbank Den Haag 11 november 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:21303 (Fugro) (1)**

Casus:

- Toeslagverlening verdampt door leeglopen depot voor toeslagverlening bij verzekeraar
 - Werkgever had daarop geen invloed
 - Werknemer vordert bijstorting
-

**Rechtbank Den Haag 11 november 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:21303 (2):**

- Geen compensatieplicht voor werkgever bij op natuurlijke wijze, buiten toedoen van de werkgever, verdampen voorwaardelijke toeslagverlening
 - Werkgever had voldoende aangetoond dat bijfinanciering voor de hele groep niet kon worden gevergd
-

**Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 november 2025,
ECLI:NL:GHARL:2025:7391 (Oranjewoud) (1)**

Casus:

- Werkgever volgde contractueel verplicht toeslagverlening PFZW
 - Stelde dat kosten voor de hele groep niet meer konden worden gedragen
 - Gepensioneerde vordert nakoming
-

**Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 november 2025,
ECLI:NL:GHARL:2025:7391 (Oranjewoud) (2):**

- Toeslagverlening moest worden voortgezet totdat pensioenovereenkomst rechtsgeldig zou zijn gewijzigd
 - Beroep op precedentwerking afgewezen omdat niet vast stond dat de pensioengerechtigde geen solitaire positie innam
-

**Gerechtshof Amsterdam 2 december 2025,
ECLI:NL:GHAMS:2025:3229 (1)**

Casus:

- Werkgever had vrijstelling van de verplichte deelneming aan een Bpf
 - Toeslagverlening werd gevolgd
 - Verzekeraar verrekende toeslagen met kortingen bij het Bpf
 - Verzekeraar had niet gekort omdat een verzekeraar dat niet mag
-

**Gerechtshof Amsterdam 2 december 2025,
ECLI:NL:GHAMS:2025:3229 (2):**

- Bij volgen Bpf mag verzekeraar niet gevolgde kortingen bij Bpf verrekenen met latere verhogingen uit hoofde van toeslagverlening
-

**Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 december 2025,
ECLI:NL:GHARL:2025:7820 (1)**

Casus:

- Werknemer uit dienst
 - Vordert vergoeding niet opgenomen vakantiedagen
 - Stelt dat werkgeverspensioenpremie onderdeel uitmaakt van het loon dat meetelt bij de berekening van de vergoeding voor niet opgenomen vakantiedagen na einde dienstverband
-

**Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 december 2025,
ECLI:NL:GHARL:2025:7820(2):**

- werkgeverspensioenpremie geen onderdeel loon dat meetelt bij vergoeding niet opgenomen vakantiedagen na einde dienstverband
 - Ratio: geen gemiste pensioenopbouw
-

**Rechtbank Midden-Nederland 3 december 2025,
ECLI:NL:RBMNE:2025:6564 (1)**

Casus:

- Werkgever viel voor sommige werknemers onder Bpf Detailhandel (boekhandel) en voor andere werknemers onder PGB (drukkerij)
 - Werknemer had beide werkzaamheden, was niet in te delen en kreeg daarom individuele pensioenregeling bij verzekeraar
 - Dat pensioen was minder dan dat van Bpf Detail zou zijn geweest
 - Werknemer vordert pensioen van Bpf Detail (“geen premie, wel recht”)
-

**Rechtbank Midden-Nederland 3 december 2025,
ECLI:NL:RBMNE:2025:6564 (2):**

- Geen premie toch pensioen-vordering tegen Bpf Detail toegewezen
 - Verzekeraar schond onderzoeksplicht werkingssfeer
-

**Rechtbank Den Haag 4 december 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:24132 (1)**

Casus:

- In arbeidsovereenkomst was bepaald dat werkgever bereid was om een pensioenovereenkomst te sluiten
 - Werknemer verzoekt na einde arbeidsovereenkomst om afdracht pensioenpremie
-

**Rechtbank Den Haag 4 december 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:24132 (2):**

- Geen verplichting tot aanbod pensioenovereenkomst bij intentie tot aangaan pensioenovereenkomst
 - Vordering niet toewijsbaar omdat geen pensioenovereenkomst tot stand was gekomen
-

**Rechtbank Oost-Brabant 29 oktober 2025,
ECLI:NL:RBOBR:2025:8675 (1)**

Casus:

- Partijen procederen over de behoefte aan alimentatie voor de alimentatiegerechtigde
 - Alimentatieplichtige stelt dat door de alimentatiegerechtigde in de behoefte kan worden voorzien door ouderdomspensioen vervroegd te laten ingaan
-

**Rechtbank Oost-Brabant 29 oktober 2025,
ECLI:NL:RBOBR:2025:8675 (2):**

- Geen verplichting pensioen vervroegd te laten ingaan ter dekking behoefte partneralimentatie
-

**Rechtbank Den Haag 15 december 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:27277 (1)**

Casus:

- Werkgever VDL heeft betalingsproblemen en dreigt failliet te gaan
 - Biedt akkoord aan schuldeisers aan, waaronder PMT
 - PMT weigert het akkoord met beroep op belang collectief
 - VDL vordert dwangakkoord
-

**Rechtbank Den Haag 15 december 2025,
ECLI:NL:RBDHA:2025:27277 (2):**

- Weigeren akkoord door PMT ter voorkoming faillissement VDL is misbruik van bevoegdheid
 - Voortbestaan VDL weegt zwaarder dan belang PMT omdat PMT de pensioenpremie uiteindelijk toch kan verkrijgen op basis van de overnemingsregeling uit de WW (collectief hoeft geen schade te ondervinden)
-

Einde deel 4

Vragen?
